

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งการศึกษา บุคคลจึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ตลอดเวลา จากสภาพการณ์เช่นนี้ ทำให้บุคคลโดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่กำลังศึกษาเล่าเรียนเกิดความรู้สึกสับสน คับข้องใจ มีปัญหาด้านอารมณ์และการปรับตัว (สุภาพร ภัทรโยธิน, 2541) เนื่องจากเป็นช่วงเปลี่ยนวัยและเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่เปลี่ยนจากความเป็นเด็กสู่ความเป็นผู้ใหญ่ มีความอ่อนไหวทำให้เกิดปัญหาได้ง่าย พัฒนาการของวัยรุ่นด้านต่างๆ ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก เห็นได้ชัดเจน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ American Academy of Pediatrics (1999 อ้างถึงใน จิราวรรณ แทนวัฒนกุล และคณะ, 2545) พบว่าการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อ พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของวัยรุ่นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหามากมายแก่วัยรุ่น

ดังนั้นวัยรุ่นจึงเป็นวัยที่ต้องการความเห็นอกเห็นใจจากผู้ใหญ่และผู้ใกล้ชิดเป็นพิเศษ ผู้ใหญ่ต้องเรียนรู้ธรรมชาติและเข้าใจปัญหาของวัยรุ่น ให้ความรักความเอาใจใส่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ความไว้วางใจ ซึ่งจะนำไปสู่การให้คำแนะนำและช่วยแก้ปัญหาอย่างละมุนละม่อมเพื่อช่วยไม่ให้วัยรุ่นวุ่นวาย หรือตัดสินใจทำสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาและยังจะช่วยทำให้วัยรุ่นกล้าที่จะขอคำแนะนำ รวมทั้งนำปัญหาต่างๆ มาปรึกษาหารือ การมีโอกาสนปรึกษากับผู้ใหญ่ทำให้วัยรุ่นไม่ต้องเก็บความทุกข์ความวิตกกังวลและอารมณ์ซุ่นมัวไว้ในใจ (สุพัตรา สุภาพ, 2541) เมื่อผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นแล้ว ความเข้าใจจะช่วยคลี่คลายปัญหาได้ (สุชา จันทน์เอม, 2542) แต่ถ้าวัยรุ่นไม่ได้รับความเข้าใจดังกล่าว อาจทำให้วัยรุ่นแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เกเร ไขว่คว้า แสดงความก้าวร้าวรุนแรงกับผู้อื่น และเมื่อโตขึ้นจะเป็นผู้ใหญ่ที่สร้างปัญหาให้แก่สังคม รวมทั้งส่งผ่านพฤติกรรมเหล่านั้นให้แก่บุตรหลานของตนเอง (ศรีเวียง ไพโรจน์กุล, 2544) ซึ่งสอดคล้องกับ ผกา สัตยธรรม (2545) ที่กล่าวไว้ว่าวัยรุ่นที่ก้าวร้าวจะมีพฤติกรรมแสดงออกที่ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนด้วยการก่อเรื่องต่างๆ ตามความต้องการของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น วัยรุ่นพวกนี้ชอบหาเรื่องทะเลาะวิวาท มีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อน รังแกเพื่อน ชอบการทุบตี เตะตอย ทำร้าย ทำลายสิ่งของทั้งของตัวเองและส่วนรวม พุดจาไม่สุภาพ ไม่เกรงกลัวผู้ใหญ่ อวดดี ไม่เชื่อฟัง นิสสัยหยาบคาย และชอบก่อความในชั้นเรียนขณะเรียนหนังสือ

ด้วยสาเหตุดังที่กล่าวมาแล้วนั้นจึงได้นักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านให้ความสนใจ ทำการศึกษาเกี่ยวกับความก้าวร้าว เพื่อหาสาเหตุ แนวทางป้องกันแก้ไข และวิธีการลดความก้าวร้าวในวัยรุ่นไว้หลายวิธี เช่น ยุพิน กองธรรม (2532) ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกเพื่อลดความก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สุขุมาลัย คำหวาน (2543) ศึกษาผลของการใช้เทคนิคและการเสริมแรงทางสังคมเพื่อลดความก้าวร้าวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และพัชรินทร์ แก้วพาดิ (2544) ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (โรงเรียนขยายโอกาส) เป็นต้น นอกจากนี้ ผกา สัตยธรรม (2545) ยังได้ให้แนวทางการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความก้าวร้าวของวัยรุ่นไว้ว่า ความเข้าใจ ความเป็นกันเองหรือความใกล้ชิดสนิทสนมกับวัยรุ่น ตลอดจนความเมตตา จะช่วยให้วัยรุ่นเกิดความไว้วางใจและกล้าที่จะระบายความขุ่นเคืองหรือข้อขัดข้องของตนเองออกมา ทำให้ทราบถึงสาเหตุของความก้าวร้าวของวัยรุ่น และสามารถช่วยแก้ไข ตักเตือนวัยรุ่น ด้วยการพูดจาชี้แจงข้อบกพร่องรวมทั้งให้ข้อคิด เพื่อให้วัยรุ่นได้เข้าใจในการปฏิบัติตนให้ถูกต้องซึ่งจะเป็นการช่วยฝึกวัยรุ่นให้มีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง

จากแนวทางการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความก้าวร้าวของวัยรุ่นที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่น่าจะช่วยลดความก้าวร้าวของวัยรุ่นได้เป็นอย่างดี การให้คำปรึกษามีหลายแนวคิด/ทฤษฎีให้เลือกใช้ตามลักษณะของพฤติกรรม การให้คำปรึกษาตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง (Reality Therapy) เป็นทฤษฎีที่เหมาะสมสำหรับปัญหาเกี่ยวกับความรู้สึกและพฤติกรรม กล่าวคือ ทฤษฎีการให้คำปรึกษาตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง จะให้อิสระแก่ผู้รับคำปรึกษาในการหาวิธีแก้ไขปัญห โดยเน้นพฤติกรรมปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษา หาทางช่วยให้ผู้รับคำปรึกษากลับเผชิญความจริงที่เกิดขึ้นในชีวิต เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับความต้องการขั้นพื้นฐานในชีวิตโดยไม่ใช้วิธีการก้าวร้าวต่อตนเอง นอกจากนี้ยังเน้นถึงการมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา สัมพันธภาพที่อบอุ่น ความจริงใจ และการเปิดเผยตนเอง ในขณะเดียวกันก็เน้นถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากกว่าอารมณ์ ความรู้สึก วิธีการแก้ไขปัญหของทฤษฎีการให้คำปรึกษาตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง ถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการปรับพฤติกรรม (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2543) จึงน่าจะเป็นทฤษฎีการให้คำปรึกษาที่จะช่วยลดความก้าวร้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของจุดประสงค์ของการให้คำปรึกษาแนวทฤษฎีเผชิญความจริง อุษณี แคว้นน้อย (2545) ได้สรุปไว้ 2 ประเด็น คือ เป็นการให้คำปรึกษาเพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และเป็นการให้คำปรึกษาเพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา จะเห็นได้ว่าการให้คำปรึกษาตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริงเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขและลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ รวมทั้งเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์

การให้คำปรึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม และการให้คำปรึกษารายบุคคล การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รับฟังความรู้สึก

และความคิดเห็นของผู้อื่น และได้ตระหนักว่าผู้อื่นก็มีความรู้สึกขัดแย้งหรือความคิดเห็น เช่นเดียวกับตนไม่ใช่ตนเองคนเดียวที่มีปัญหา จะทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้สึกผ่อนคลายความกังวล ลงได้ (วัชร ทรัพย์มี, 2547) ในส่วนของการให้คำปรึกษารายบุคคลนั้นเป็นกระบวนการให้การช่วยเหลือที่เกิดจากสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้มา รับคำปรึกษาเข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อม มีทักษะ และมีความสามารถในการตัดสินใจ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเองอย่างเหมาะสม นำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ (จุไรวรรณ ศรีศักดิ์นอก, 2547)

สำหรับความก้าวร้าวของวัยรุ่นแต่ละคนนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยที่ต่างกัน (สมพร สุทัศนีย์, 2530) ซึ่งสาเหตุหนึ่งมาจากความคับข้องใจเนื่องจากการที่บุคคลสะสมความคับข้องใจไว้และไม่สามารถหาทางระบายออกได้จึงเป็นแรงผลักดันให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว (Fehr, 1983) แต่ การแสดงความก้าวร้าวจะมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม (Berkowitz, 1964 อ้างถึงใน Mayer, 1990) จากสาเหตุของความก้าวร้าวที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าความก้าวร้าวของวัยรุ่นแต่ละคนมาจากสาเหตุที่ต่างกัน จึงทำให้มีการแสดงออกที่ แตกต่างกันไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับการให้คำปรึกษา รายบุคคลตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริงมาใช้ในการลดความก้าวร้าวของวัยรุ่น เพราะการให้ คำปรึกษาแบบกลุ่มใช้ได้กับสมาชิกกลุ่มที่มีปัญหาที่คล้ายคลึงกันซึ่งจะทำให้วัยรุ่นที่เข้ากลุ่มรู้สึก ผ่อนคลาย ไม่รู้สึกว่าตนเองแตกต่างจากบุคคลอื่น ดังการศึกษาของ สุภาพร ภักธโยธิน (2541) ที่ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มในการปรับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง และการให้คำปรึกษารายบุคคลจะเป็นการแก้ไขปัญหานั้นเฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคลไป มี จุดมุ่งหมายเพื่อให้วัยรุ่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยให้ตระหนักถึงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ของ ตนเองตามความเป็นจริงในปัจจุบัน ตลอดจนช่วยให้วัยรุ่นได้เรียนรู้วิถีทางที่จะปรับพฤติกรรม ตนเองด้วยการพิจารณาวางแผนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งสามารถปฏิบัติได้จริง โดยใช้ กระบวนการที่มีเป้าหมายอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน และมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของ ตนเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อวัยรุ่นและเป็นการช่วยเหลือ ให้วัยรุ่นมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นต่อไป

2. คำถามการวิจัย

การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง สามารถลดความ ก้าวร้าวของวัยรุ่นได้หรือไม่

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริงต่อความก้าวร้าวของวัยรุ่น

3.2 เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความก้าวร้าวของวัยรุ่นระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมหลังได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 วัยรุ่นที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง มีคะแนนความก้าวร้าวลดลงต่ำกว่าก่อนเข้ารับการปรึกษา

4.2 วัยรุ่นที่ได้รับการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง มีคะแนนความก้าวร้าวลดลงต่ำกว่าวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการให้คำปรึกษา

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 จำนวน 212 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ภาคต้น ปีการศึกษา 2549 ที่มีคะแนนความก้าวร้าวสูง จำนวน 12 คน

5.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง

ตัวแปรตาม คือ คะแนนความก้าวร้าวของวัยรุ่น

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือวัยรุ่นที่มีความก้าวร้าวด้วยการใช้การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม ร่วมกับการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อลดความก้าวร้าว โดยให้ผู้รับคำปรึกษามีอิสระและมีส่วนร่วมในการหาวิธีการแก้ปัญหาพฤติกรรมของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเองตามความเป็นจริง ใช้การประเมินพฤติกรรมตนเองในปัจจุบัน พิจารณาเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ที่ทำให้ตนเองบรรลุเป้าหมายให้ดีขึ้นและมีความเป็นไปได้ตามสภาพความเป็นจริง โดยสร้างเป็นโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลเพื่อลดความก้าวร้าวของวัยรุ่นขึ้น

6.2 โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริงเพื่อลดความก้าวร้าวของวัยรุ่น หมายถึง โปรแกรมการให้คำปรึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 8-10 ครั้ง ครั้งละ 30-50 นาที ซึ่งจะใช้วิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มในครั้งที่ 1-3 เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับคำปรึกษา ทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา การลดความคับข้องใจรวมถึงการควบคุมและการแสดงออกทางอารมณ์โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับความก้าวร้าว และให้ผู้รับคำปรึกษาตระหนักถึงโทษของความก้าวร้าว โดยใช้การสอนและอธิบายโดยตรง ฝึกให้ผู้รับคำปรึกษาคิดอย่างมีเหตุผล การใช้ตัวแบบและบทบาทสมมติ ส่วนครั้งที่ 4 จนจบโปรแกรมการให้คำปรึกษาเป็นการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อลดความก้าวร้าวทางกาย และทางวาจา ด้วยการลดความคับข้องใจและช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตามสาเหตุและความต้องการของแต่ละบุคคล โดยใช้วิธี WDEP ของ Wubbolding (1991)

6.3 ความก้าวร้าว หมายถึง การแสดงออกที่รุนแรงกว่าปกติ ด้วยเจตนาที่จะทำให้อื่นหรือสิ่งอื่นได้รับความเสียหาย เพื่อรักษาสติของตนหรือระบายความรู้สึกคับข้องใจ โดยแสดงออก 3 ด้าน คือ

- 1) ความก้าวร้าวทางกาย ได้แก่ การทำร้ายผู้อื่น และทำลายสิ่งของ
- 2) ความก้าวร้าวทางวาจา ได้แก่ คำพูดและน้ำเสียงที่แสดงการประชดประชัน เหน็บแนม เสียดสี นินทา ว่าร้าย ใส่ความและดูต่ำ
- 3) ความก้าวร้าวทางความคิดและ/หรือความรู้สึก ได้แก่ การมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อบุคคลอื่นและสิ่งอื่น เช่น การมองโลกในแง่ร้าย หวาดระแวง กลัวและอาฆาตแค้น

ความก้าวร้าวของวัยรุ่นสามารถวัดได้โดยแบบวัดความก้าวร้าวที่ผู้วิจัยร่วมกับนายวันเฉลิม แก้วกามา พัฒนาจากแบบวัดความก้าวร้าวของ Buss และ Perry (1992) โดยมีลักษณะเป็นมาตรประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 36 ข้อ

ผู้ที่ได้คะแนนจากแบบวัดความก้าวร้าวมาก หมายความว่ามีความก้าวร้าวสูง ผู้ที่ได้คะแนนจากการตอบแบบวัดความก้าวร่วมน้อย หมายความว่ามีความก้าวร้าวต่ำ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 วัยรุ่นที่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลตามแนวทฤษฎีเผชิญความจริง สามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา และแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ใช้ความก้าวร้าว

7.2 ครูแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำโปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มร่วมกับรายบุคคลแนวทฤษฎีเผชิญความจริง ไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าวและพฤติกรรมอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันของวัยรุ่นได้